

tahagi enam teha süia. Võidakse küll, et kuulus Dräake olla (1580) karduli sugu Ameerika maast Euroopasse toonud, aga mina, nagu muugi Toomas, ei tahaks seda uskuda. Sest kui tõsi oleks, siis oleks ta kardulis nende toitude ja willjade hulgas nimetatud olnud, mis kuulus mees söömiseks oli valmis pannud, kui ta Ameerikast oli loeu jõudnud ja kunigaana Eliisabet tema juures laewa peal võerusil käinud. — Noh, olgu mis on, aga suur kiitus sellele hana põhjja, kes ta sealt seie tõi!

Hoidku igaiks, et ta mitte väga noori (wärskeid) kardulid ei söö; sest need on kihwtised. Hoidku igaiks, et ta kuiwatud kardulivarsti mitte palju lehma sulbi sisse ei panne; sest need on kihwtised ja tapavad lehma ära. Ka on karduli idemed ja kuivad kihwtised.

Kes kardulid tahab mädanemise eest hoida, see kuulgu mis meie riigi prohwersfor Bollman sest asjast räägib. Ta ütleb: Ma panin oma seemne kardulid kuuls ajaks enne panemist ühte sooja tупpa. Nad kuiwasid seal juba nii kowaks, et ma juba tahtlane olin, ei tea kas n'ad ka enam kaswama hakkawad. Aga põlnud wiga — ma sees n'ad idanesid täitsa ja niisugusest seemnest sain ma 3 nädalat enne teisa väga häid wärskeid kardulid süia. Ning tunnaks teiste karduli saagid aiwa mädanesid, ei leidnud ma mitte ühte mäda-

nemise täpet oma kardulite külges. Ja kõige parem olla weel see, kui niisuguse kuiwatamise tarwis õige suured kardulid wõetakse ja pooliks lõigatakse.

Üks teine mees annab seda nõu: Kui mädanemist on kardulite hulgas näha, siis wõta 1 osa hapandikku ja 200 osa wett, kasta siis kardulid selle segadise sisse; selle järele te õige wedelat lubja wett ja lase ka kardulid sealt läbi käia. Selle katse läbi on leitud, et kardulid mädanema siis ei hakka ja neis, kus jo mädanemise plekid külges olid, ei lautand need endid laiemale.

4) Usjid wilja sallwes. Kui seda näha on, et wiljaussid wilja sees salwes elustawad, siis tuleb sealt salwest üks osa willja seitseme jala paksusest teise tühhja sallwe panna, siis pangu inimene enesele toskud ehk pastlid jalga, mingu ja trampigu siis õige heaste seal wilja peal ja tehku seda wiifi kogu oma wilja koguga, sellemoega saawad kõik usjid surmatud.

5) Kui sull kassi majas ei ole ja hiired jo wõimust wõtta tahawad, siis pane ühikaine (*verbascum Thapsus*) lilli juurtega jenna paika kus kõige enam hiiresi elustawad ning nende hais kihwtab kõik hiired minema.

6) Wiimati kuulsin ma ühe perenaese käest, et ta wärsid täisid olnud ja ta tahtnud siis nurjatumaid putukaid looma kallast ärawitada ning